

**XARİCİ DİLİN İNTENSİV ÖYRƏDİLMƏSİNDƏ TƏRCÜMƏ,
ONUN METODLARI VƏ ROLU**

Ə.Ə.SƏFƏROVA
Bakı Dövlət Universiteti
safarova@rambler.ru

Məqalədə Respublikanın təhsil sahəsində islahat proqramında, ölkənin intellektual potensialının qorunub saxlanması, formalaşdırılması və ölkə iqtisadiyyatının bütün sahələrini beynəlxalq tələblərə uyğun çevik təfəkkürə malik kadr potensialı ilə təmin etmək bir məqsəd kimi öz əksini tapmışdır.

Elm və texnikanın mədəni, iqtisadi və beynəlxalq əlaqələrin, böyük sürətlə inkişafı beynəlxalq əlaqələrin möhkəmləndirilməsinə güclü təkan vermişdir. Hazırda müstəqil Respublikamız digər ölkələrlə diplomatik, siyasi, iqtisadi, ictimai və mədəni əlaqələrini genişləndirməkdədir və bunun inkişafına xüsusi səy göstərir.

Çox çətin, mürəkkəb və gərgin dövr hesab edilən indiki şəraitdə tədris olunan xarici dilin, xüsusən də ingilis dilinin bütün incəliklərinə qədər öyrənilməsi zərurəti meydana çıxmışdır. Belə ki, ingilis dili dünya beynəlxalq dili kimi status almış və bu dilin öyrənilməsi müstəqillik qazanmış respublikamızda da geniş yayılmağa başlamışdır. İndiki dövrdə mütəxəssislərin ingilis dilini praktik məqsədlə öyrənməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

İxtisası xarici dil olmayan ali məktəblərdə dillərin təlimi praktik, ümumtəhsil və tərbiyəvi vəzifələri də həyata keçirir.

Praktik məqsəd tələbələrə şifahi nitq bacarığı və vərdişləri aşılamaq, oxu və yazı vərdişləri öyrətməkdən ibarətdir. Ümumtəhsil məqsədi təfəkkür və ümumdünyagörüşün inkişafı məsələlərini yaratmağı nəzərdə tutur, onlara elmlərin əsasını öyrətməyi tələb edir. Əsas məqsəd onların dünyagörüşünü və ideyasi tərbiyəsini daha da yaxşılaşdırmağı nəzərdə tutur.

Xarici dilin öyrədilməsində əsas məqsəd xalqların bir-birinə dostluq əlaqələrini möhkəmlətmək, dili öyrənilən xalqın tarixini, inqilabi keçmişini, elm və texnikasını, incəsənətini, yaşayış tərzini, adət və ənənələrini öyrətməkdir. Xarici dillərin kommunikativ məqsədlə tədrisi və bu məqsəddən irəli gələn vəzifələrin həyata keçirilməsi şagird və tələbələrə öyrəndikləri xarici dildə ünsiyyət yaratmaq vərdişi və bacarığının aşılamağı ilə səciyyələnir, eyni zamanda öyrənilən dil ünsiyyət vasitəsi olmalı və ondan kommunikativ məqsəd üçün istifadə edilməlidir. Bu da xarici dillərin tədrisini şərtləndirən əsas amildir (1, 7).

Bütün bunlara nail olmaq üçün isə müxtəlif üsul və metodlarından istifadə etmək lazımdır. Bunlardan biri də tərcümədir. Tərcümə dil öyrənmənin yaddaşını inkişaf etdirir, dil sahəsindəki bütün fikirləri səfərbər edir, söz ehtiyatını artırır, müxtəlif

sözlərlə tanış edir. Tərcümə vaxtı özgə dildə söylənilmiş fikir qrammatik, linqvistik və stilistik baxımdan təhlil olunur. Belə ki, bir sözün məna və xüsusiyyətləri müəyyənləşdirilir, ana dilinin normaları ilə tutuşdurulur və nəticədə xarici dildə söylənilmiş fikrin ana dilindəki ifadə vasitələri müəyyənləşdirilir. Tərcümə prosesi əsasən tutuşdurma və müqayisə əsasında gedir ki, bu da xarici dilin şüurluluq prinsipinə əsasən öyrənilməsinə kömək edir.

Görkəmli dilçi H.H.Tolstoy “Как переводить с английского языка” əsərində göstərir: “Təxminən eyni mədəni səviyyədə duran xalqlar haqqında danışarkən iddia etmək olar ki, bir xalqa məlum olan hadisələr, duyğu və fikirlər o birilərinə də məlumdur və deməli onların dilində də ifadə oluna bilər”.

Məlumdur ki, hər hansı bir fikri tərcümə etmək üçün hər bir dilin kifayət qədər imkan və vasitələri var. Elə bir fikir, atalar sözləri, məsələlər, idiomatik ifadələr tapmaq çətindir ki, onu adekvat şəkildə Azərbaycan dilinə tərcümə etmək mümkün olmasın.

- Məsələn:
1. Strike the iron, while it is hot.
- Dəmiri isti-isti döyərlər.
  2. The girls helped their mother in the kitchen.
- Qızlar mətbəxtdə analarına kömək edirlər.
  3. Put money aside - to save money.
- Kənara pul qoymaq, pula qənaət etmək və s.

Bəzən isə ifadələrə təsadüf olunur ki, onların tərcüməsi üçün şagird və tələbələr çətinlik çəkirlər, hətta elə ifadələr olur ki, sözlərin tərcüməsi ifadə zamanı gülməli alınır. Belə halda onlara başa salmaq lazımdır ki, yaxşı olar ki, belə söz və ifadələr əzbərləməklə yadda saxlanılsın .

- Məsələn:
1. Speak of the devil, and it will appear – Adını çək, qulağımı bur.
  2. It rains cats and dogs – Bərk yağış (şıdırğı) yağır.
  3. Hot dog – sosiska növü.
  4. There there – hə-hə.
  5. To be a cold fish – adamayovuşmaz, ətiacı olmaq.
  6. In the egg – beşikdə.
  7. To keep an open table – qonaqpərvər olmaq (duz-çörəkli olmaq).
  8. When pigs fly – dəvənin quyruğu yerə dəyəndə.

Bu üsul öyrədilən dilin yeni faktları, söz və onun quruluşunu dəqiq qavramağa, kitab, dərslik və qəzet-jurnal materiallarından sərbəst surətdə istifadə etməklə həm sinifdə, həm də evdə çalışmağa kömək edir .

Tərcümə özü də düzgün istiqamətdə aparılmalıdır. İlk günlərdə tələbələrdə tərcümə etmə bacarıq və vərdişləri aşılamağa çalışıram. Bunun üçün, ilk növbədə, lüğətdən istifadə qaydalarını öyrənmək lazımdır. İstər tələbə, istərsə də şagird lüğətdən müstəqil istifadə edərsə, onun tərcümə işində çətinliyi azalar. Belə ki, onlar qrammatik qaydaları öyrəndikdən sonra tərcüməni sərbəst edə bilər. Müşahidələrdən aydın olur ki, tərcümə işində də yaradıcılıq işinin keyfiyyətli olması, əlifbanı əzbər bilən tələbə və şagird üçün heç bir çətinlik törətmir. Əlifbanı bilməyənlər isə işində çətinlik çəkirlər. Buna görə də, ilk günlərdən əlifbanın öyrənilməsinə çalışıram və onun əhəmiyyətini onlara başa salıram.

Tərcümə köməkçi təlim vasitələri kimi əsasən çalışmalar sistemində verilir və

ondan leksik materialın və qrammatik hadisələrin tələbə və şagirdlər tərəfindən başa düşülməsini yoxlamaq üçün istifadə olunur. Bu üsuldən istifadə etdikdə dərstdə əsasən kitab və yazı üzərində iş mühüm yer tutur. Tələbələr bir dildən digər dilə tərcümələr edərkən müqayisələr aparır, nəticələr çıxarırlar. Lazım gəldikcə, hər iki dildə olan oxşar və fərqli cəhətləri tələbələrə başa salıram. Onlara çatdırıram ki, elə ifadələr var ki, hərfi tərcümə etmək olmaz, onların qarşılığını tapmaq məqsədə uyğundur .

Şagird və tələbələr üçün tərcümə vaxtı çətinlik çəkdikləri əsas məsələlərdən biri də tərkib daxilində sözlərinin, eləcə də məsdər, feli sifət və gerund tərkiblərinin tərcümə edilməsidir. Çox vaxt onları sözbəsöz tərcümə etməyə çalışırlar və müəyyən çətinliklərlə üzləşirlər.

To look through – nəzərdən keçirmək.

To look after – qayğısına qalmaq, qulluq etmək.

To look for – axtarmaq.

She has a broken heart – onun qəlbi qırıqdır.

By the way – öz aramızdır.

Help yourself to fruit – meyvəyə qonaq olun.

Elmi-texniki, ictimai-siyasi ədəbiyyatı, habelə qəzet materiallarını tərcümə edərkən qarşıya çıxan qrammatik çətinliklərin aradan qaldırılması, mürəkkəb sintaktik birləşmələri və onların tərcüməsi vasitələrini, Azərbaycan və ingilis dillərində cümlələrdə söz sırası, çoxmənalı və çoxvəzifəli sözlərin (to have, to do, to be, one, that, there), sadə və mürəkkəb cümlələrin, feli şəxsiz formalarının (the Infinitive, the Participle I and II, the Gerund), artiklin və s. hadisələrin ifadə vasitələri haqqında yeri gəldikcə məlumat verirəm. Tərcümə vaxtı tələbə və şagirdlərin səviyyələrini də nəzərə almaq lazımdır. Bəzən orta məktəblərdə xarici dil keçməyən və ya zəif oxuyan tələbələrlə də rastlaşırıq. Belə vaxtlarda onlara fərdi yanaşmaq, nisbətən asan mətnlər, tapşırıqlar vermək lazımdır. Tərcümə vaxtı istər Azərbaycan, istərsə də ingilis dilində çoxmənalı sözlərə tez-tez rast gəlmək olur. Buna görə də, yeni sözləri izah edərkən onların müxtəlif mənalarını açmağa çalışır, sinonim və antonimlərlə əlaqədar məlumat verməyə çalışıram.

Məsələn: Tall – high (hündür)

Fine – good – well – nice (yaxşı)

Ring (üzük, halqa, zəng, ring (boks)

Chair (kafedra, sədrin oturduğu yer, stul)

To go on – to continue (davam etmək)

Onlara məsləhət verirəm ki, sözləri, ifadələri, idiomaları, frazeoloji birləşmələri bir neçə mənə ilə öyrənmək daha münasibdir.

To ask-soruşmaq, xahiş etmək, tələb etmək

To keep – saxlamaq (nə isə), yerinə yetirmək (vəd), idarə etmək, qorunmaq, əməl etmək (adət ənənə), yazmaq (hesabat)

To burst – partlamaq, danışmaq

To burst into the room – evə soxulmaq

To burst into laughter – qəhqəhə çəkib gülmək

To burst out crying – acı-acı ağlamaq, hönkürtüylə ağlamaq

To burst into blossom – qönçələnmək və s.

Bəzi sözlərin tələffüzü ilə yazılışı arasında fərq ingilis dilində daha çox nəzərə çarpır. Belə olduqda həmin sözləri lüğətdə orfoqrafiyaya görə axtarmaq lazım gəlir.

To write [rait] – yazmaq
Right [rait] – sağ tərəf, doğru, düz, haqlı
All right – yaxşı oldu
Our [avə] – bizim
Hour [avə] – vaxt, saat
See [si:] – görmək
Sea [si:] – dəniz

Tələbələrə izah edirəm ki, belə sözlərin mənasını açarkən cümlənin mənasına fikir vermək lazımdır.

Xarici dilin öyrədilməsində ana dili ilə ingilis dili arasında əlaqə baxımından mətnin növü ilə tərcümənin məqsədindən aslı olaraq təxminən aşağıdakı növlərdən istifadə olunur: a) xarici dildən ana dilinə tərcümə; b) ana dilindən xarici dilə tərcümə; c) yenidən tərcümə - yəni əvvəl şagird və ya tələbə xarici dildən ana dilinə, sonra isə əksinə xarici dilə tərcümə edir. Belə əlaqə formaları baxımından tərcümənin aşağıdakı üsullarından istifadə olunur (2, 117-122).

1. Sözbəsöz (word for word translation) tərcümə - Bu üsulun əsas məqsədi göstərilən xarici dilin mexanizmini anlamaq, ya da çətin mətni tərcümə etməzdən əvvəl onu aydınlaşdırmaqdır. Bu üsul şagird və ya tələbəyə imkan verir ki, o, hər iki dildəki fərqli cəhətləri müqayisə edə bilsin. Buna sətiralı və ya sətirarası tərcümə də deyilir. Bu tərcümə üsulunda əvvəl leksik formalar üzərində iş aparılır, sonra isə qrammatik qurluşa diqqət yetirilir.

Məsələn: My sister lives in the village
He studies at University

2. Kommunikativ (communicative) tərcümə - elə bir üsuldur ki, burada həm məzmun, həm də dil oxucu tərəfindən asanlıqla qəbul edilir və başa düşülür. Burada məqsəd tərcümənin oxucu tərəfindən daha asan qəbulu və başa düşülməsidir. Bu tərcümə üsuluna oxucu yönümlü (reader-oriented, reader-centered) tərcümə də deyilir.

3. Adaptasiya (adaptation) - tərcümənin ən sərbəst formasıdır. Bu tərcümə üsulundan daha çox pyes, komediya və poyeziyanın tərcüməsində istifadə olunur.

4. Sərbəst (free) tərcümə - üsulundan istifadə etdikdə müəllifin ifadə tərzini dəyişir, orijinalın məzmununu transformasiya olunur. Bu cür tərcüməyə dil daxili (intralingual) tərcümə də deyilir. Bu tərcümə əksər hallarda çoxsözlü, iddialıdır.

5. İdiomatik (idiomatic) tərcümə üsulu - ilə olan tərcümə də orijinaldakı mesaj transformasiya olunur, mətnə olmayan idiomlar işlədilməklə orijinalın mənası təhrif olunur.

6. Servis (service) tərcümə - üsulundan adi danışmaq dilindən müyyən məqsədlə digər dilə tərcümə üçün istifadə edilir. Bu üsul geniş yayılmamışdır, lakin əksər ölkələrdə ondan istifadə olunur. Məsələn, turizm axını çox olan ölkələrdə qonaqlar çox vaxt mehmanxanalarda və digər yerlərdə çalışan və xarici dil bilən insanların xidmətindən istifadə edirlər.

7. Literary artistic translation - elə bir tərcümə növüdür ki, bu vaxt müəyyən bilik və bacarıq tələb olunur.

8. Akademik (academic) tərcümə üsulunda - tərcümə işini öyrətmək üçün istifadə olunur. Bu zaman mətn savadlı bir oxucunun qəbul edəcəyi səviyyəyə gətirilir. Bu üsul dövrün danışmaq dilinin ifadə etdiyi ekspressivliyi hamarlayır. Oksford və Kembric Universitetlərinin tərcümə fakültələrində bu üsuldən geniş istifadə olunur.

9. Pedaqoji (pedagogic) tərcümə üsulu – xarici dil öyrənmək üçün tapşırıqlar şəklində edilən tərcümədir. Bu zaman tərcümə dil öyrənənin lüğət ehtiyatını zənginləşdirir, yeni sintaktik strukturların qavranılmasına kömək edir, mətnin dərk edilməsini asanlaşdırır. Bu tərcümə üsulundan həm xarici, həm də ana dilinə tərcümədə istifadə olunur. Burada əsas tərcümə strategiyası hərfi tərcümədir, bununla bağlı müqayisələrə geniş yer verilir.

10. Nəzmin nəsr ilə tərcüməsi (plain prose translation) – üsulundan poeziyanın nəsr ilə tərcüməsində istifadə olunur. Bu üsulla tərcümə etdikdə bəndlər abzasa çevrilir, nəsrə məxsus durğu işarələrindən istifadə edilir, terminlər olduğu kimi qalır, səs effekti tərcümədə öz əksini tapmır. Bu cür tərcümələr əksər hallarda orijinal ilə yan-yanə çap edilir. Məsələn: Nizami, Xəqani, M.Ə.Sabir, S.Vurğun və s. klassiklərin əsərləri ilə əlaqədar tərcümələrdə bu üsuldən geniş istifadə edilmişdir. Bunlardan başqa, orijinala sadıq (faitgfu), semantik (semantik), koqnitiv (cognitive-dərk etmək) və başqa üsullardan da geniş istifadə olunur.

Tarixi nöqteyi-nəzərdən məlumdur ki, tərcüməyə yanaşma müxtəlif dövrlərdə böyük dəyişikliklərə məruz qalmışdır. Belə ki, XVIII əsrin II yarısı və XIX əsrin I yarısında tərcümə öyrətmə metodu hesab edilirdi. Xarici dil tərcümə vasitəsilə öyrədilirdi. Qrammatik tərcümə üsulunda ana dilindən xarici dilə, leksik tərcümə metodunda isə xarici dildən ana dilinə tərcümə nəzərdə tutulurdu.

XIX əsrin sonu və XX əsrin əvvəllərində isə birbaşa (vasitəsiz) metod bütün dünyada yayılmağa başladı. Daha sonralar tərcüməyə şüurluluq cəhətdən yanaşılması tövsiyə olunurdu və akademik L.V.Şerba bunun həm nəzəri, həm də praktik cəhətdən böyük rolunu qeyd edirdi. Praktik cəhətdən tərcümə dil materiallarının izahı, eləcə də şagirdlərin təlimin bütün mərhələlərində oxuduqları və eşitdikləri leksik və qrammatik materialların möhkəmlənməsi və yadda saxlanması üçün əsas vasitələrdən biri hesab olunur. Tərcümə şagird və tələbələrdən hər iki dil üçün fikirləşmək bacarığı tələb edir. Yaxşı olar ki, şagird və tələbələr aşağıdakı qaydalara əməl etsinlər. “Learn to read by reading and speak by speaking” (3, 195).

Lakin tərcümə nə birincini, nə də ikincini təmin etmir. O, yalnız şagird və tələbələrin eşidikləri və öyrəndikləri leksik və qrammatik biliklərin möhkəmlənməsi üçün bu sahəyə aid bilik və bacarıqlarının, yaxşılaşdırılması və inkişaf etdirilməsinə xidmət edir. Tərcümə həm yazılı, həm də şifahi aparıla bilər. Hər iki halda o, şagird və tələbələrin leksik və qrammatik biliklərinin möhkəmləndirilməsi və yoxlanılması məqsədi ilə aparılmalıdır. Nəhayət, belə demək olar ki, tərcümə xarici dilin mükəmməl öyrədilməsində əsas vasitələrdən biridir və onun aparılması dərsin məqsədindən, dil materiallarından, şagirdlərin yaşından, onların xarici dildəki nailiyyətlərindən, eləcə də müəllimin imkanında olan vaxtdan aslıdır.

Yadda saxlamaq lazımdır ki, söylənilmiş hər hansı bir fikir tapmaq çətindir ki, onu adekvat şəkildə Azərbaycan dilində ifadə etmək mümkün olmasın (4, 5).

Bununla belə, hər hansı bir dildən tərcümə edərkən əlbəttə müəyyən çətinliklərə də təsadüf olunur ki, bu çətinliklər xarici dil ilə ana dilinin lüğət tərkibi və qrammatik quruluşu arasındakı fərqdən irəli gəlir. Xarici dildən tərcümədəki çətinliklər əsasən iki qismə - leksik və qrammatik çətinliklərə ayrılır. Burada başlıca məqsəd ingilis dilindəki elmi-texniki, ictimai, siyasi ədəbiyyatı, habelə qəzet materiallarını tərcümə edərkən qarşıya çıxan qrammatik çətinliklərin aradan qaldırılması yollarını, Azərbaycan dili üçün yad olan qrammatik formaları, mürəkkəb sintaktik

birləşmələri, frazeoloji birləşmələrin, idiomların, atalar sözlərinin dilimizə tərcüməsi vasitələrini izah etməkdən ibarətdir .

Xarici dildəki cümləni düzgün tərcümə etmək üçün iki şərt ödənilməlidir:

1) Cümlədəki naməlum sözlərin leksik mənası aydınlaşdırılmalı; 2) Həmin sözlərin qrammatik vəzifəsi müəyyənəndirilməlidir. Lakin çox vaxt bəzi tələbələr qrammatik təhlildən yan keçərək, yalnız naməlum sözlərin lüğətdəki mənasını tapmaqla kifayətlənirlər ki, bu da istənilən nəticəni vermir, yəni cümlənin ümumi mənası aydınlaşmır. Çünki naməlum sözlərin yalnız lüğəti mənasını tapmaqla, onların arasındakı sintaktik əlaqələri müəyyənəndirmək olmaz. Sözlər arasındakı sintaktik əlaqələri müəyyənəndirmək cümlənin mənasını başa düşmək üçün başlıca şərtidir.

Bütün bunlardan belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, ana dili şagird üçün xarici dil öyrənmək işində əsas aparıcı qüvvədir. Əgər şagird öz ana dilində qrammatik qaydaları, sözün özündə olan qaydaları bilmirsə, o, ingilis dilini öyrənmə bilməz. Elə buna görə də, şagirdin ana dilində savadlı olması ingilis dilinin öyrənilməsinin əsası sayılır. Ancaq tərcümə özü də düzgün istiqamətdə aparılmalıdır. Şagirdlərə tərcümə etmə bacarıq və vərdişləri aşılamaq lazımdır. Bəzən sözün mənası sinonim və antonimlər vasitəsilə açılır. Belə ki, sözün cümlə daxilində izah edilməsinin böyük bir müsbət cəhəti də var ki, o da şagirdlərdə şifahi nitq bacarıq və vərdişlərinin inkişaf etdirilməsinə kömək edir. Leksik vahidlərin mənasının sinonim və antonim vasitəsilə açılması barədə T.Əhmədova yazırdı: “Sözün mənasını sinonim və antonim vasitəsilə açmaq üçün hər şeydən əvvəl şagirdlərin bildikləri məlum sözlərə əsalanmaq lazımdır” (5, 40).

Məsələn : white (ağ) – black (qara)

Motherland-home country, native country (ana vətən, doğma vətən). Nəticədə tələbənin etdiyi tərcümənin keyfiyyəti onun yalnız xarici dildən Azərbaycan dilinə tərcümə etmək qabiliyyəti ilə deyil, həmçinin mənimsədiyi nəzəri material əsasında öz variantının düzgünlüyünü isbat etməsi ilə müəyyən edir və tələbənin tipik səhvlərini üzə çıxarır, konkret müqayisələr vasitəsilə Azərbaycan dilinin ingilis dilindən fərqli və oxşar cəhətləri, onun ifadə zənginliyi tələbələrə öyrədilir.

Beləliklə, tərcümə üsulu düzgün aparılmadıqda dərslər sönük keçir. Tələbələrin fənnə marağı azalır. Bu üsuldan istifadə edərkən çalışmaq lazımdır ki, vaxta qənaət edilsin, dərslər ana dili dərslinə çevrilməsin, tələbə və şagirdlər dilin yeni faktlarını, söz və onun quruluşunu qaşılıqlı və müqayisəli şəkildə öyrənsinlər.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Ümumtəhsil məktəbləri üçün xarici dillərdən proqram. Bakı: Təhsil, 2000, 169 s.
2. Bayramova V. Tərcümə metodları // ADU-nun Elmi xəbərləri. Bakı: 2009, №1, 422 s.
3. Rogova G.V. Methods of teaching English. Leningrad: 1975, 311 s.
4. Abbasquluyev T. Tərcümənin qrammatik əsasları. Bakı: Elm, 1971, 121 s.
5. Əhmədova T. Lüğət üzrə iş. Bakı: 1967, 40 s.
6. Tahirov A., Salayeva Ə. Orta məktəbdə ingilis dili dərslər metodikası. Bakı: Maarif, 1978, 211 s.
7. İngiliscə - Azərbaycanca frazeoloji lüğət. Bakı: Nurlan, 2009, 367 s.
8. Bayramov Q.H. Tərcümə sənəti. Bakı: Elm, 2008, 120 s.
9. Catford J.C.A. Linguistic Theory of Translation. Leningrad: 1965, 250 s.

МЕТОДЫ И РОЛИ ПЕРЕВОДА ПРИ ИНТЕНСИВНОМ ОБУЧЕНИИ В ПРОЦЕССЕ ПРЕПОДАВАНИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

А.А.САФАРОВА

РЕЗЮМЕ

В данной статье рассматриваются методы и роли перевода при интенсивном обучении в процессе преподавания английского языка. В зависимости от стиля текста и цели перевода используются различные методы перевода. Среди них дословный, буквалный, коммуникативный и другие методы перевода.

THE ROLE AND METHODS OF TRANSLATION IN THE INTENSIVE TEACHING OF A FOREIGN LANGUAGE

A.A.SAFAROVA

SUMMARY

This article is dedicated to the problems of translation and its role in teaching a foreign language. The author shows that depending on the style and aim different methods of translation such as word-for-word, literal, idiomatic, free, pedagogic methods of translation and others are used.